

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUJSÁG¹⁸⁹⁷-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalványrai minden
 postahivatalnál eszközölhető.
SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest,
 VI., Podmaniczky-utca 1.

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUJSÁG¹⁸⁹⁷-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalványrai minden
 postahivatalnál eszközölhető.
KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felelős szerkesztő és lapfajtudós:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetések Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetéseknek minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: A magyar dohány okszerű termelésének haladása. *Daróczi Vilmostól.* — Dohányjavítási kísérletek Dél-Németországban. (Befejező közlemény.) *Kerpely Kálmán* felolvasása. — A dohánybevéltás előtt. *Daróczi Vilmostól.* — Kell-e a dohánytermelőnek ismerni a dohány kiképződését? (Befejező közlemény.) *Fejér Viktortól.* — A dohánybevéltási határidők. *Daróczi Vilmostól.* — Adatok, a m. kir. dohányegyedárúság 1896. évi statisztikájából. (II.) *M. B.* — A dohánykórök kiirtása. *Daróczi Vilmostól.* — Az orsz. m. gazdasági egyesület köréből. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A magyar dohány okszerű termelésének haladása.

Nem lehet elvitatni és nem is szabad kétségbe vonni azt, hogy a dohánytermelés terén az utóbbi 10 év alatt igen nagy haladást értünk el.

Aki évről-évre figyelemmel kíséri a termelt dohányanyagot, s alkalma van összehasonlítani a jelenlegit, a régebbi évekből származóval: csak az látja és tudhatja, hogy minő nagy változáson ment keresztül a dohányanyag, ebben az utóbbi időben.

Látni most a szemnek jól eső színeket, tapintatra való finomabb szövetet, s ma már csak ritkán láthatók azok az egykori vad zöld, durva, tarka-barka színű dohányok, amelyek ha valami nagy nehezen tüzet fogtak is, csak amolyan bundaszagot árasztottak, míg a jelenlegi dohányok nagyrésze már jó égésű és igazán élvezhető. Szóval igazságtalanság és hálátlanság lenne, ha el nem ismernénk, hogy a dohánytermelés terén — a multhoz képest — nagyot haladtunk és a magyar dohány minősége sokat javult.

Ezzel azonban koránsincs az mondva, hogy már elértük a czélt és most már álljunk meg, — sőt ebből éppen azt akarom kihozni, hogy amennyiben abba a kedvező helyzetbe jutottunk, hogy valahára a helyes kerékvágásba jöttünk: most tehát már sokkal könnyebben naladhatunk és kitartható igyekezettel olyan eredményt érhetünk el, amelyre talán nem is számítunk.

Az egész világ dohánytermelő népe erre törekszik, — csak hogy másutt nincsenek olyan kedvező körülmények, mint minálunk, — nemcsak a dohánytermelésre eléggé kedvező éghajlatunk és az alkalmas talajaink nagy mennyisége, valamint termelőinknek mindinkább növekvő czélutatos törekvésében rejlő kedvező viszonyainknál fogva, de tekintve ama kellemes összeköttetést is, amelyben nálunk a termelők a jövedékkel állanak, — amelynek nem csupán az az előnye, hogy az általunk termelt dohány a jövedékben mindig biztos és jó vevőre talál, — nem úgy, mint sok helyt a szabad termelésnél, ahol a kartellre lépett kereskedők és gyárosok, a termelőt nem ritkán kiszákmányolják, — holott be kell ismernünk, hogy nálunk a jövedék minden működése és egész eljárása oda irányul, hogy a termelés minőségi emelésével a termelők helyzetét is javítsa, munkájokat, áldozataikat tisztességesen honorálja; — mert tagadhatatlan, hogy a jövedéknek helyes irányelvei és czélyszerű intézkedései már eddig is nagyot lendítettek a termelés általános javításán, s oda tereltek a dolgot, hogy most már sokkal könnyebben és gyorsabban elérhetjük azt a czélt, amely felé mindnyájunknak törekednie kell, s amely nem egyéb, mint elérhetővé tétele annak, hogy a magyar dohány jósága, ér-

teke, kelendőse arra a magaslatra emelkedjék, amelyre hivatva van.

Igyekezzenek tehát a a termelők az adott viszonyokat javukra fordítani, előnyös helyzetüket tovább fejleszteni, s a jövedéknek jóakaratu intenczióit bizalommal fogadva és rendelkezéseit pontosan végrehajtva, egyesült erővel odahatni, hogy a dohánytermelés terén tagadhatatlanul elért eddigi haladásunk folyvást magasabb fokra emelkedjék, — mert csakis így tehetjük a magyar dohánytermelést azzá, ami kell hogy legyen: — a nemzeti jólét előmozdításának egyik hatalmas tényezője.

Daróczi Vilmos.

Dohányjavítási kísérletek Dél-Németországban.

— *Kerpely Kálmán* felolvasása. — (Befejező közlemény.)

A Rajnavidéken a dohányt két részletben törlik. A homok (alj) leveleket külön szedik, s ezek — főleg oly vidékeken, ahol rosszul égő dohány terem — igen keresettek. A többieket, nevezetesen a „Bestgut“ és „Spitzengut“ (anya és hegy) leveleket egyszerre törlik, keverik és fűzik. Ez hibás eljárás. Az anya és hegyleveleket elkülönítve kell törni, s nem egyszerre, hanem 8—10 napi időközben, mert akkor, amidőn az anyalevél már érett, a hegylevél még nem érik meg. Az érett és éretlen leveleknek együttes törése és fel-fűzése, okszerű szárításra nem való. Mindeme hibákon, a korai kiültetés által lehetséges segíteni. Több levelet lehetne hagyni és a hegylevelek is érett állapotban volnának törhetőek. S ez oly előny

Szőlőtrágya-kompozíciót
 és szőlők alá való mindennemű műtrágyákat

elismert kitünő minőségben ajánl

a „*Hungaria*“ műtrágya, kénsav és vegyi-
 ipar részvénytársaság

Budapest, Váci-körút 21. szám.

24-24

Részletes utasítást kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.

volna, amely úgy a termelőre, mint a vevőre nagy haszonnal járna.

Ami a dohányszáritókat illeti, el kell ismernem, hogy a dohánynak rövid zsinóron való száritása igen okszerű dolog. De maguk a száritók, a legtöbb vidéken kevésbé jók. Jó száritók találhatók Hanauban; — de mennél magasabb vidékre jön az ember: annál rosszabbak; pedig a dohány szép színe a száritók jóságától függ. A száritók, amelyeknek a falai egyszerűen lécből vannak, s az esőt, ködöt szabadjára átbocsájtják, — a lakóházak közé vannak beekelve, úgy, hogy alig képződhet légnyomat hennők, — a lécek, melyekre a dohányt felaggattatnak, igen sürűen következnek egymásra: — ezek mind hibák, amelyek a dohány értékének emelésére nem szolgálhatnak.

Nálunk Magyarországon, a dohánytermelés körül még sok a mellőzendő hiba, ámde a száritópajtáink mind mintaszerűek, habár a mi éghajlatunk szárazabb, mint Dél-Németországé, ahol tehát a száritók berendezésére még nagyobb súlyt kellene fektetni. Legyen bár a földön lévő dohány a legjobb, s részesülhet az a legkiválóbb gondozásban, de ha nincsenek meg a jó száradás kellő feltételei: akkor szép dohányokat nem tudunk előállítani.

A dohány felaggatásánál az is feltűnt előttem, hogy csak némely vidéken van szokásba véve a leveleket oldalt fűzni. Többnyire levél a levélén függőlegesen fekszik, átszurt bordájával. A nedvesebb éghajlat alatt, mint itt, és az elavult száritók mellett, a leveleknek oldalt fűzése, a szabadon álló főbordával, igen jelentékeny tényező, annál is inkább, mert a levelek vastag főbordáját, a vékony túvel és zsineggel alig lehet áthasítani. Az oldalt való fűzésnél, a szabadon álló bordának a száradása, a levél száradásával és szinesedésével egyenlő lépést tarthat, ami a dohány leaggatásánál és későbbi fermentálásánál szintén fontos.

Most még a magnevelésről óhajtanék egyetmást mondani. Sajátságos, hogy a dohánynak okszerű magnevelésére mily kevés súlyt fektetnek. Pedig tudjuk, hogy a termés jósága, legnagyobb mérvben a mag jóságától függ. S éppen a dohánynál, amely annyira kényes és oly könnyen ki van téve az elfajzásnak, mégis alig találunk az okszerű magnevelés nyomára. Azon fajokat, melyek a Rajnavidéken teremnek, már hosszú időn át termelik, de egy tiszta jellegű fajról itt egyáltalán szó sem lehet. Tiszta gundi, tiszta fridrichstali fajta nincs többé, mind csupa keverék, amely természetesen egyik helyen jobb, mint a másikon.

Ha a dohánytermelést javítani akarjuk: első sorban a saját hazai fajtainkat kell megnevelésünkre, főleg azokat, melyek már az éghajlathoz alkalmazkodtak és csak az okszerűtlen megnevelés által fajultak el. A nemesítés kevés fáradsággal, s kitartás mellett könnyen keresztülvihető. Mindazon helyen, ahol egyes fajta a legszebben tenyészik, mint a magtermelő-telepeket kell létesíteni.

A magnóvények kiválasztása követ-

kezöleg végzendő: csak azokat kell magnóvényekül meghagyni, amelyek határozott fajjelleggel bírnak. Ezek közül ismét azok lesznek kiválasztandók, amelyek szép levélzetűek, hibátlan, finom a bordájuk, beteg tüke nincs közelükben. Az elvirágzás után, csak a főhajtáson lévő legszebb, legkifejtettebb magkoronát kell meghagyni, a többi hajtást pedig vagy lemetszeni, vagy letörve rajta hagyni. A magnóvények leveleit nem szabad leszedni, hanem a mag teljes megéréséig a tőkén kell hagyni. Ezek a fő dolgok, melyeket az okszerű megtermelésnél szem előtt kell tartani. S ha a magot az elmondottak szerint termeljük: akkor néhány év múlva egész más növényeket nevelhetünk.

A dohánytermelésnek a magtermelés képezi az alapját! S ameddig e részben javulás nem következik be: trágázhatunk, okszerűen kezelhetjük a dohányt, beolthatjuk a talajt bakteriumokkal, kísérletezhetünk külföldi fajokkal, de azért még csak középszerű eredményt sem fogunk elérni. De ha egyszer a belföldi faj megnevesedik, akkor meg lesz az alapunk, amelyen nyugodtan és sikeresen lehet tovább építenünk.

Kerpely tanárnak nagy tetszéssel fogadott előadásához többen hozzá szóltak.

Nessler udvari tanácsos megjegyezte, hogy a palánták pikirozását Dél-Németországban már előbb is próbálták, de ez nem vezetett kedvező eredményre. A kalival való trágázás jó, csak kellő mértéket kell vele tartani. A dohány korai kiültetésének is megvan a maga hátránya. A tavaszi trágázás szükséges, mert az őszi trágázást télen a hó elmossa.

Keetmann miniszteri tanácsos közli, hogy Elzászban, a hosszabbra útra küldött palántákat pikirozzák, de ez rosszul sikerült: — mire Kerpely tanár megjegyezte, hogy a legnagyobb elővigyázat mellett, miként azt előadta, ez a sikertelenség be nem következhet.

Végül határozatilag kimondatott, hogy a dohánytermelés és kezelés, úgy kint a földön, valamint a tető alatt, okvetlenül javítást igényel, s ezen gyűlés kijelöli az útját és módját, amely által segíteni lehet. Továbbá a gyűlésen résztvett kormányok kiküldöttjeiből, valamint a mannheimi dohányegyesület képviselőiből egy bizottság küldetett ki, amelynek feladata leendő, a dohány javítására vezető alkalmas lépéseket megtenni, s odahatni, hogy a dohány, többé ne a helyi árakon, hanem értéke szerint vétessek. A gyűlés beigazolta, hogy a dohányszakban nincs ellentét a gazdasági és kereskedelmi érdekek között, mert mindkét faktor azon igyekszik, hogy az egésznek javát közösen mozdíthassa elő.

A dohánybeváltás előtt.

Közeledik az idő, midőn az ideai dohánytermés illetékes megbírálás elé kerül, s a termelők egy évi fáradságos munkája elveszi a maga megérdemelt jutalmát. Mert habár a dohánybeváltási rendszer több tekintetben módosítást igényel is, de hogy maga az átvételi eljárás, az anyag értéke-

nek igazságos és méltányos alapon való megbecsülése országszerte az érvényben lévő szabályoknak megfelelőleg, korrekt és kifogástalan módon történik: azt az utóbbi évek tapasztalatai alapján ez alkalommal is szívesen és örömmel elismerhetjük.

De mert mindinkább közeledünk ama helyes elvnek megvalósulásához, hogy a dohány nem csupán külső alakja, hanem minőségének belső értéke szerint taksáljuk, s az egyenlőtlen összeállítású, tartalom nélküli anyag, jó árba, busás jövedelmezőségre többé nem számíthat, mert az ilyen dohány sem belföldi felhasználásra, sem külföldi kivitelre nem alkalmas, éppen azért nem szabad szem elől tévesztünk, hogy sohasem volt nagyobb szükség, mint most, hogy dohánytermésünket a lehető legjobb színbe tüsszük fel. Mutassuk meg, hogy tudunk akarni, s az akarat mellett kellő szakértelmünk is van: állítsuk össze tehát dohányainkat úgy, hogy azokban a beváltó bizottságok hibát ne találjanak.

A jó minőségre való törekvés a dohány összeállításánál is nagyon érvényesülhet, s ha sejtelmem nem csal: a jövő dohánybeváltási módozat és árszabás már a jobb minőség előnyére lesz irányítva, s megvalósul az az elv, a melynek célzzerűségét magam is évek hosszú során át folyton hangoztattam, hogy a jobb minőséget jobban kell fizetni, a jobb anyag árat fel kell emelni, a rosszat pedig leszállítani és így végre valahára a jobb minőségű termelésre való általános törekvés ösztönzésére a legpraktikusabb mód lesz életbe léptetve, a mely módszer el nem tévesztheti a hatását, mert ha a termelő már előre tudni fogja, hogy a jó minőség jobban meg lesz fizetve: akkor bizonyára oda fog törekedni, hogy dohányáért minél több pénzt kapjon s így magának minél nagyobb jövedelmet biztosítson.

De ne higgye azt senki, hogy a jelenlegi beváltásnál — a midőn a jelzett rendszer még ugyan nincs behozva — az összeállítás utolsó procedurája által javított dohányok kellő figyelembe ne vétetnének: — bizony figyelembe lesz ez már most is véve, csak legyen az a dohány összeállítás úgy a mint kell, nemcsak szín, alak, épség és nagyság formájára, de főleg finom tapintatúsága és egyenletes tartalma szerint is, s a simítás alkalmával így összeállított dohányok okvetlenül kell, hogy megnyerjék tetszését a dohánybeváltó bizottságoknak, akik — mint igazi szakértők — bizonyára csak örülni és lelkesülni tudnak a szép és jó dohány látásán.

A jobb égésre és kevésbé jó égésre nézve is könnyen összeállíthatja és elkülönítheti a kertész a dohányokat, ha e tekintetben a gazdával együttesen, közös akarral és egykezettel járnak el. Ezt a munkát igen könnyű szerrel lehet végezni, mert minden valamire való kertész tudja, hogy minő földrészen termett és milyen természetű egyik-másik dohányja; tudja például, hogy ez lenn fekvésű, keményebb minőségű, szurkos földben, a másik kissé fensiku, homokosabb földben termett, tehát az előbbi bizonyára nehezen égő, míg az utóbbi kitűnő égésű lesz, — tudja továbbá, hogy melyik

dohánya volt jobban kifejlődve és megérve, s melyik volt kifejeletlen, folyton zöld és nem teljesen éretten törtetett le, s ehhez képest mindezeket külön-külön is osztályozza és állítja össze; az ilyen összeállításokat aztán a beváltó bizottság okvetlenül figyelembe veszi és kellőképpen méltányolja.

Ha a termelő vagy a kertész olyan dohányt állít össze és visz a beváltáshoz, a melynek kocánya és vastag bordája még nyers és a mi igen természetes, hogy az ilyen levelek a kelleténél még több nedvességgel bírnak, az ilyen dohány aztán okvetlenül meghibásodik, elromlik és a többi dohányokat is inficiálja, megmételezi, — a fermentálás alkalmával rendetlen meleget fejleszt, sokkal magasabb fokot, mint a minőt elbir, amit ugyan még is hagyni, kell hogy hevüljön, mert csak így képes a nyirkosságából valamit veszíteni és csakis a heves fermentálás által menthető meg egy része, míg ha ezt megakadályozzuk, akkor okvetlenül tönkre megy az egész és semmi sem lesz belőle megmenthető.

Az ilyen dolgokat kell a dohánytermelőnek és a kertésznek egyaránt jól megérteni és belenyugodni abba, ha az ilyen dohányok a beváltás alkalmával esetleg leszállítatnak, mert az ily nyirkos, nedves dohányoknál még a sulylevonás által sincs a jövedék regresszálna.

A termelőnek még azt is meg kellene fontolni és nem lenne szabad szem elől téveszteni, hogy dohánykivitelünk nagyobb kiterjedését lehetőleg előmozdítani: szintén a termelők hivatása, mert tulajdonképpen a kivitel fellendülésétől van függővé téve dohánytermelésünk kiterjesztése, vagy csökkentése. A „Magyar dohánykereskedelmi részvénytársaság”-nak a kiviteli viszonyok javítása érdekében kifejtett határozott tevékenysége s igazán a legpraktikusabbnak mondható működése és rendkívüli erőfeszítések által elért eredményei azt bizonyítják, hogy a rossz dohányt alig lehet, sőt néha veszteséggel kell eladni, míg ellenben az egyöntetű jobb minőség folyvást élénk keresletnek örvend és jó vevőkre talál. Minden körülménynek arra kellene tehát irányulva lenni, hogy a termelő és a jövedék érdekeinek azonossága a termelők által is felismertessék s ehhez képest működjenek közre a közös cél elérésén és igyekezzenek folyvást nem a mennyiséget, de a minőséget szaporítani.

Most pedig — a beváltás előtti rövid időt jól felhasználva — igyekezzenek a termelők, hogy dohányaiknak összeállítását a legnagyobb okserűséggel, a legpedánsabb pontossággal, a legszigorúbb figyelemmel történjen, különös gonddal az anyagok minőség szerinti egyenletességére, mert csak így remélhetik, hogy reájuk nézve a beváltás jó sikerrel fog végződni; ami, hogy csakugyan úgy legyen: azt a legőszintebben kívánjuk.

Daróczy Vilmos.

Kell-e a dohánytermelőnek ismerni a dohány kiképződését?

(Befejező közlemény).

Nem szükséges talán hosszasan bizonyítani, hogy a jövedék tisztviselői, hosszszas gyakorlatuk s odaadó, lelkiismeretes szolgálatuk mellett, az erjedést illetőleg a leghelyesebb gyakorlati eljárást már annyira kitapasztalták, hogy azt lehet mondani, hogy e részben mulasztást elkövetni talán nem is tudnának, úgy hozzá vannak szokva a rendes ut követéséhez.

Elég ha említem, hogy az erjedés végett máglyázott dohány hőfokai országsszerte naponként nyilvántartatnak, — a máglya, a legalkalmasabbnak tartott időben átfogatattik, — a nedves anyagoktól megtisztítottik, stb.; — s azt is szükségtelen bizonyítani, hogy a dohányraktárak nem a beváltás, hanem a kiképzés követelte ténnyel szerint vannak építve.

És hogy mindemellett egy rossz termést esetleg nem lehet megjavítani: annak éppen úgy nem vagyunk okai, valamint nem érdemünk az idő adta jó termés sem.

Némely rossz esztendőben 20, sőt néha 60% romlik el. Ezt nem úgy kell érteni, hogy hasznavehetetlenné romlik, hanem hogy értéke csökken, kisebb-nagyobb mértékben penészes, peccsés és ragacsossá lesz.

A feljegyzések tanúsítják továbbá, hogy 6—10% különbség is van az egyes évi termések apadásai között, — s mivel az ily apadásokat, a sok évtized tapasztalata szerint is, a legnagyobb, legodaadóbb igyekezet mellett sem lehetett megátolni, — továbbá mivel a nagyobb apadás mindig a dohánynak hevesebb erjedését jelenti, s a hevesebb erjedéssel ismét a rosszabb eredmény jár együtt: ezen tények azt bizonyítják, hogy a rossz eredmény megjavítása nem teljesen tőlünk függ; — csökkenthetjük ugyan a romlás százalékát, de azt megszüntetni nem áll hatalmunkban.

Ez már a kísérleti telep feladata leendő.

Hogy az alacsony apadási százalékkal a jobb eredmény jár együtt: azt szintén igazolja a legközelebbi — 1896. évi — termés, amely csekély apadás mellett, országsszerte kiváló szép eredményt szolgáltatott.

Viszont — hogy a nagyobb apadás a rossz eredménnyel egyértelmű: azt mutatja az 1894—1895. évi termés, amely nagyon sokat apadt s általában rossz eredményt adott.

Ezen tényekből kifolyólag — nyugodt lelkiismerettel állíthatom és következtethetem, hogy a jövedéki tisztviselők részéről, a dohány kiképződésének eredményére nézve, semmi mulasztás nem történik.

Lássuk már most: mit tesznek a termelő urak, a jó eredmény elérésére.

A fent előadottak beigazolták, hogy a jó humuszos föld adta az erjedés után is jó eredményű, jó ízű, jó szagú, jól égő és tisztán maradó termést.

Ezen növényi korhadékot — t. i. a humuszt — ha már elfogyott, nemde legjobban fogja megközelíteni az a szerves trágya, amely a legérettebb, legkorhadtabb, — vagy pedig az alkalmas minőségű és kellő mennyiségű műtrágya.

Most már mondhatjuk-e nyugodt lelkiismerettel, hogy a termelő mindent megtesz? — amidőn tudja van, hogy azoknak 90%-a a friss istálló trágyát nem a dohány előveteményének adja, de még csak nem is öszszel, hanem tavasszal, közvetlenül a dohány előtt szántja alá.

Már pedig ez a bajok legfőbb kútforrása, — s amíg ez így van, addig nem igen beszélhetünk haladásról.

Vagy a műtrágyánál nem-e azt szokták leginkább nézni, hogy nagy termést adjon, ami aztán rendszeren túlkövé, szétmálló természetű dohányt ad. Holott mérsékelt mennyiségben és a talajhoz kipróbálva, finom, ruganyos és nem túlkövé dohányt termel.

Nem szabad a súlyt teljesen a mennyiségre s a csak relative jó égésű dohányt adó trágyára fektetni, — s olyan dohányt kell termelni, amely nem ragacos, nem könnyen elázó és szétmálló természetű, hanem száraz tapintatú, szines, vékonylevelű. Az ilyen aztán bizonyára jól leendő megfizetve.

A gazdasági tanintézetek által végzett kísérletek már rég irányt szabtak arra nézve, hogy a földnek minő művelése s megközelítőleg miféle műtrágya szükséges, hogy a termelőnek sok és jól égő, tartalmas dohánya legyen s a termelőt tetszetős és nagy termést tényleg tudnak is produkálni.

Igen, de például csak a közelebbi — 1894—1895. évi — országsszerte rossz terméseredmények, valamint a műtrágya után leszállított szétmálló természetű, túlkövé, romlékony dohányok eléggé bizonyítják, hogy ez még nem elegendő.

Az akkor igen szépnek mutatkozott termések nagyrésze megpecsételkedett és a leggondosabb ápolás dacára sem volt módunkban jó eredményt nyerni.

Elég bizonyíték ez arra, hogy a pusztán a jó égésre, külső alakra, finomságra stb. fektetett kísérletezés nem elegendő a jó eredmény biztosítására, hanem a jó kiejedéssről is szükséges gondoskodni.

Ha a termelő azon feltevésben él, hogy a tetszetős termés nyérése által a dohány körüli teendők már be vannak fejezve, akkor ez által egyenesen azt mondja ki, hogy mi nekünk — jövedéki tisztviselőknél — az anyag további jóságáról — akár lehet, akár nem — tudnunk kell gondoskodni.

Pedig ezzel nagy igaztalanság érne bennünket, mert az eddigiekből mindenkinek be kell látnia, hogy a friss trágyában felszivódott dohányt jól kiképezni nem lehet. S csak akkor lehetne irányunkban oly követkeléssel fellepni, ha a dohánykísérleti állomás oly mikroorganizmusokat fedezne fel és juttatna birtokunkba, amelyek az anyag rossz tartalmát felbontanák, vagy egyébként enyhé erjedést biztosítanak.

Azt hiszem azonban, hogy a nyers istállótárgya akkor sem lesz használható a dohányföld tavaszi előkészítésére.

Ha mi, mai napig már mindenre vállalkoznánk, s a gyakorlati sikerekben elbizakodva azt állítanók, hogy minden dohányt meg tudunk javítani: ezzel mintegy felhatalmaznánk a termelőt arra, hogy bármilyen dohányt termelhet, mert azt mi mind

jóvá tesszük. De hát mit szólunk az 1894—1895. évi eredményhez? Ha ezeket az idő rontotta el: akkor csak úgy leszünk igazságosak, ha viszont az 1896. évi jó eredményre is elismerjük, hogy bizony ezt is csak „az idő adta.“

Kérnünk kell tehát a termelő urakat, hogy eszeljenek ki módot arra — ami ugyan éppenséggel nem nehéz dolog — hogy a dohányt ne kelljen nyers trágyába ültetni. Azután hagyják a dohányt jól megérni, — ősszel, ne engedjenek a pajtába nedvességet, — ne simitassák a dohányt, ha az nagyon meg van ereszkedve és főleg, hogy csak a jó színű és már kevésbé puffadt, tehát eléggé erjedt dohányt csomóztassák.

Mert ellenkező esetben ezek a körülmények mind koczkatják azt, hogy a dohány, erjedés alatt tiszta maradjon.

Ne siettessék tehát ősszel a simitást, csak az esetben, ha a dohány a zsinórán már teljesen jószerű lett, nem puffadt s nyersségének nagy részét már elvesztette.

Ily állapotban lehet aztán a dohányt korán, akár november elején besimitatni s december elején beváltani, de másként nem.

Nyirkos időben inkább kapadohányt lehet kár nélkül csomóztatni. Tehát ott, ahol kétféle faj termeltetik, hasznos szolgálatot tehet a termelőnek, a nedves, nyirkos időre a kapadohányt tartalekban hagyni, mert a kenyesebb faj simitását abban lehet hagyni, alkalmas időig, anélkül, hogy ez által a munka megszakítászenvedne.

Czélserű a dohányt a pajtában úgy szort rozni, hogy először mindig a legkorábbi törésűek kerüljenek munkába.

Ez az én véleményem e tárgyban: s a termelő urak elihetik, hogy mi nemcsak a magunk, illetve a jövedék előnyét, hanem az ő javukat is akarjuk előmozdítani, mert hiszen ez elválaszthatatlanul együtt jár.

Fejér Viktor.

A dohánybeváltási határidők.

A beváltási határidőnek későbbre való kitűzése is jelentékeny tényezője lehet a dohány minőségének javítását célzó törekvésnek.

Gondoljunk csak vissza arra az időre, amidőn Magyarországon még nem volt a dohányegyedárúság — monopolium — életbe léptetve, hanem az összes termést, szabad egyezkedés útján, a dohánykereskedő magán czégek vásárolták össze, s emlékeztünk rá, hogy ezek a dohánykereskedők, a dohányt rendszeren csak a tél végén, tavasz felé, sőt nem ritkán egészen a tavasz hónapokban vették át, (pedig akkor még többnyire rendkívül kedvező volt az időjárás a dohányok beszáradására s csak a rossz gazdának lehetett nedves dohányja) — s tették ezt nem csupán azért, mert ilyenkorra a dohányok már teljesen kiszáradtak, és így a kereskedőkre nézve mindenesetre előnyösebb volt, hogy a nedvességsúlybeli különbözetét nem kellett hiába megfizetniük, — de e mellett azért is követték ezt az eljárást, hogy ez által a termelőket figyelmeztessék és mintegy reá bírják, hogy a dohányt éretlenül ne törjék és

nyersen össze ne állítsák, mert az ilyen dohány okvetlenül megromlik, — s a termelők ezt figyelembe is vették és ahhoz képest állították össze dohányjaikat, hogy saját károsodásukat kikerüljék, — a kereskedő pedig ilyenkor már biztosan láthatta, hogy mit vesz át és értéke szerint fizethette meg a dohány árát.

Mai napság, a termelő és a jövedék érdeke annyira egybe fűződik, oly kölcsönös és közös érdek köti őket egymáshoz, hogy a termelőnek mindig arra kell gondolni, hogy az a dohány, amely a jövedék raktáiraiban tönkre megy: nem csupán a jövedéknek van nagy kárára, de az a károsodás okvetlenül visszahatással van a termelőre is, — mert a jövedék, hogy a dohány átvetelénél a kész veszteségtől magát előre biztosítsa, kénytelen akként intézkedni, hogy az előrelátható mennyiségi és minőségi hiányból eredő megrövidülést a termelőre visszahárítsa.

Azért tehát végét kell vetni az olyatén gondolkodásnak, hogy átadjuk a dohányt és többé aztán nem törődünk vele, hogy mi lesz vele, el fog-e az a raktárban romlani vagy sem? — ily formán még egy idegen kereskedővel szemben sem szabad vélekedni, mert a dohány átadásnak korrekt és reális alapon kell történni, tudva azt, hogy az annak sikeresen való felhasználhatása által elért végeredmény, okvetlenül jó vagy rossz visszahatással lesz reánk nézve, a szerint, amint mi jó vagy pedig csak selejtes anyagot szolgáltatunk be.

S mert a beváltási határidők — miként mult számunkban is megírtuk — az egyes körzetekben termelt dohányfajok természetének kellő figyelembe vételével vannak megállapítva: teljes megnyugvással fogadják tehát a termelők, a jövedéknek e részben való intézkedését, s meg lehetnek győződve róla, hogy ahol a beváltási határidők a régebbi évekhez képest talán valamivel későbbre lettek kitűzve: ennek csak az a célja és indoka, hogy a jövedék ez által is módot adjon a termelőnek arra, hogy dohánytermésüket minél jobb állapotban adhassák át.

Daróczi Vilmos.

Adatok a m. kir. dohányegyedárúság 1896. évi statisztikájából.

II.

Az 1896. évben termelt dohányokból beváltott:

1. *szivarlevél:* az aradi, battonyai, b.-csabai, debreczeni, nagy-beckerekéi beváltási körzetben összesen 17.036 $\frac{1}{2}$ klgm., (az előző évben 12.001 klgm.) ebből esett a magyar jövedékre 2.246 klgm., az osztrák jövedékre 14.790 $\frac{1}{2}$ klgm; —

2. *muskatály levél:* a nagy-károlyi, miskolczi, csetneki, kápolnai, nagy-tárkányi beváltási körzetben összesen 574.825 (e. é. 610.390 klgm.) amely mennyiség egészen véve a magyar jövedékre esett; —

3. *finom kerti levél:* az érsekújvári, faddi, aradi, fogarasi, miskolczi, kápolnai beváltási körzetben összesen 896.501 klgm, (e. é. 1.561.580

klgm.) ebből esett a magyar jövedékre 697.904 klgm, az osztrák jövedékre 198.597 klgm; —

4. *közönséges kerti levél:* az érsekújvári, faddi, aradi, fogarasi, maros-vásárhelyi, miskolczi, kápolnai beváltási körzetben összesen 1.551.983 klgm., (e. é. 737.611 klgm.,) ebből esett a magyar jövedékre 1.200.254 klgm, az osztrák jövedékre 351.729 klgm; —

5. *debreczeni levél:* az érsekújvári, debreczeni, hajdu-doroghi, nagy-létai, érmihályfalvai, nagy-károlyi, rakamazi, nyiregyházi, kis-várdai, nyirbátori, vásáros-naményi, nagy-tárkányi beváltási körzetben összesen 15.647.238 klgm, (e. é. 13.646.616 klgm.,) ebből esett a magyar jövedékre 8.360.953 klgm., az osztrák jövedékre 7.286.285 klgm.; —

6. *szegedi levél:* az aradi, battonyai, b.-csabai, temesvári, zombolyai, szegedi, csongrádi, csanyi, csókai, nagy-beckerekéi, félegyházai beváltási körzetekben összesen 10.940.325 klgm., (e. é. 10.224.157 klgm.,) ebből esett a magyar jövedékre 3.158.008 klgm., az osztrák jövedékre 7.782.317 klgm.; —

7. *tiszai levél:* a budapesti, miskolczi, rakamazi, szolnoki, tiszarófi, jászkeséri, jászberényi beváltási körzetben összesen 14.272.446 klgm., (e. é. 12.466.909 klgm.,) ebből esett a magyar jövedékre 10.444.633 klgm., az az osztrák jövedékre 3.827.813 klgm.; —

8. *szolnoki levél:* a barcsi, faddi, szolnoki beváltási körzetben összesen 693.308 klgm., (e. é. 1.180.060 klgm.,) ebből esett a magyar jövedékre 448.958 klgm., az osztrák jövedékre 244.350 klgm; —

9. *kapa-levél:* a nagy-károlyi, miskolczi, rakamazi, nyiregyházi, kisvárdai, nyirbátori, vásáros-naményi, nagy-tárkányi beváltási körzetben összesen 1.980.455 klgm., (e. é. 735.932 klgm.,) ebből esett a magyar jövedékre 1.531.382 klgm., az osztrák jövedékre 449.073 klgm; —

E szerint 1896. évben az előző évihez képest több váltott be: a szivar-, közönséges kerti-, debreczeni-, szegedi-, tiszai-, és kapa-levelekből, ellenben kevesebb váltott be: a muskatály-, kerti- és szolnoki levelekből.

A beváltott mennyiségnek nagyobb részét vette át az osztrák jövedék a szivar- és a szegedi levelekből, míg a többiekből a nagyobb rész a magyar jövedékre esett.

Osztályonként véve volt az 1896. évben beváltott összes mennyiségből:

1. *szivar:* I. oszt. 19 klgm, (e. é. 12 klgm.,) II. oszt. 598. klgm., (e. é. 535. klgm.,) III. oszt. 16419 $\frac{1}{2}$ klgm., (e. é. 11.454 klgm.,)

2. *válogatott* (finom kerti és muskatály) 2.534 klgm., (e. é. 18.832 klgm.,)

3. *válogatott a.* 473.622 klgm., (e. é. 519.355 klgm.,)

4. *válogatott b.* 663.017 $\frac{1}{2}$ klgm., (e. é. 848.686 klgm.,)

5. *I. osztályú:* 7.847.242 klgm., (e. é. 9.329.961 klgm.,)

5. *II. osztályú:* 15.164.679 klgm., (e. é. 15.185.935 klgm.,)

III. osztályú: 14.600.187 $\frac{1}{2}$ klgm., (e. é. 12.288.033 klgm.,)

8. *kihányás:* 7.565.445 klgm., (e. é. 2.943.565 $\frac{1}{2}$ klgm.,)

9. *hulladék:* 240.054 klgm., (e. é. 28.888 klgm.,)

Tekintve, hogy 1896-ban az összes be-

váltott mennyiség volt 46.574,117 $\frac{1}{2}$ klgm., míg 1895-ben csak 41.175,256 $\frac{1}{2}$ klgm., s mégis ennek daczára 1895-ben több volt a válogatott finom és kerti muskatály, a válogatott a. és b. s az I. és II. osztályú, míg ellenben 1896-ban csak a szivarlevél volt több mindössze 5.035 klgm-mal, de a III. osztály, kihányás és hulladék annál jelentékenyebb mérvben fellümlött az előző évit; ezek szerint tehát *minőségileg* az 1895. évi beváltott termék jóval felülmulta az 1896-dikét.

Ami az 1896. évi dohánytermelésnek fejlődésmérségét illeti, dohánynemenként esset egy holdra:

anyagban: a tiszai leveleknél 820 klgm, — a szegedi leveleknél 660 klgm, — a debreczeni leveleknél 771 klgm, a szuloki leveleknél 347 klgm, — a közönséges kerti leveleknél 713 klgm, — a muskatály leveleknél 599 klgm, — a kapa leveleknél 653 klgm; — a holdankénti dohánytermés tehát a legnagyobb volt a tiszai-, és legkisebb a szuloki leveleknél;

pénzben: a tiszai leveleknél 130 frt 33 kr., — a szegedi leveleknél 108 frt 96 kr., — a debreczeni leveleknél 134 frt 12 kr., — a szuloki leveleknél 36 frt 20 kr., — a közönséges kerti leveleknél 103 frt 75 kr., — a muskatály leveleknél 146 frt 08 kr., — a kapa leveleknél 112 frt 84 kr; — a holdankénti pénzhozam tehát a legnagyobb volt a muskatály-, és a legkisebb volt a szuloki leveleknél;

az átlagár volt m. mázsánként: a tiszai leveleknél, kihányás és hulladék nélkül 17 frt 56 kr., azokkal együtt 15 frt 88 kr., — a szegedi leveleknél, kihányás és hulladék nélkül 18 frt 85 kr., azokkal együtt 16 frt 52 kr., — a debreczeni leveleknél kihányás és hulladék nélkül 18 frt 33 kr., azokkal együtt 17 frt 38 kr., — a szuloki leveleknél kihányás és hulladék nélkül 15 frt 09 kr., azokkal együtt 10 frt 43 kr., — a közönséges kerti leveleknél kihányás és hulladék nélkül 14 frt 77 kr., azokkal együtt 10 frt 98 kr., — a finom kerti leveleknél 20 frt 71 kr., — a muskatály leveleknél, a kihányás és hulladék nélkül 26 frt 96 kr., azokkal együtt 24 frt 42 kr., — a kapa leveleknél a kihányás és hulladék nélkül 17 frt 86 kr., azokkal együtt 17 frt 14 kr.; — a mtrmázsánkénti átlagár tehát a legnagyobb volt a muskatály-, és a legkisebb volt: a kihányás és hulladék nélkül véve a közönséges kerti-, azokkal együtt véve pedig a szuloki leveleknél.

M. B.

A dohánykórók kiirtása.

Ha az igen tisztelt dohánytermelők a Dohányújságot figyelmesen olvasnák: akkor egyesek nem jönnének abba a kellemetlen helyzetbe, hogy szándéktalanul jövedéki kihágást kövessenek el.

Mert lapunkban mindenkor a maga idejében, jó előre figyelmeztetni szoktuk a termelőket, hogy a törvény értelmében a dohánytőkéket legkésőbb október 15.-éig ki kell szántani vagy más uton eltávolítani, s csakis a kellő időben beadandó külön kérelemre engedélyezheti a pénzügyminiszterium a dohánykóróknak meghagyását, vagy termelőknak, akiknél csempészet vagy helytelen kezelés soha nem

tapasztaltatott, ha a gazdasági viszonyok, a kóróknak téli legetetésre való meghagyását indokoltá teszik; — de aki külön engedély nélkül a dohánytőkéket eltávolítását elmulasztja, azt a törvény oly szigorúan bünteti, hogy az ily mulasztást elkövető a dohánytermelésből kizárandó.

S daczára a törvény ezen szigorú intézkedésének és az általunk évről-évre való figyelmeztetésnek: mégis akadnak egyes termelők, akik időntul mindenféle kérvényekkel fordulnak a dohányjövődéki központi igazgatósághoz, sok minden akadályokkal hozakodva elő, hogy e miatt a kórók kiszántását kénytelenek voltak elmulasztani, most pedig már a talaj fagyottsága miatt nem eszközölhetik a kórók kiszántását, s ilyenformán megnehezítik a törvénynek a csempészet megakadályozását célzó intézkedését, sőt kiteszik magukat a legnagyobb kellemetlenségnek és esetleg a termelési engedély elvesztése folytán való nagy károsodásnak.

A kóróknak meghagyását minden jóra való, megbízható termelőnek engedélyezni szokták, akiről feltételezik, hogy vigyázni fog arra, hogy a kórón maradt pirosra száradt vagy megfagyott dohánylevelek hivatlan kezekbe nem fognak jutni és a kórók csakis juhlegetetésre fognak felhasználtatni; — mert tudvalevő dolog, hogy azok az ugynevezett háttas-csempészek, akik zsákban hordják a dohányt, a tekercekbe bélelik azokat a mindenféle kacs és ilyen télen szedett értéktelen sarju leveleket is, amelyek ugyan — képzeltetve — átkozott rossz, élvezhetetlen dohányok, de — mint a tiltott gyümölcs — azért mégis vevőre találnak, miáltal a jövedéknek jelentékeny kárt okoznak. Ezt megakadályozni volt célja a kórók kiirtását elrendelő törvénynek: — ha tehát a dohánykórók még ott is meghagyattak, ahol a termelőknak nem volt céljuk a téli legetetés, s ez iránt nem is kérvényeztek: akkor az ily mulasztást — mint nagyon káros cselekményt — a jövedék csakugyan kénytelen kihágásnak tekinteni és szigorúan megbüntetni.

Látni való ezekből, hogy ez a — némely termelő által csak úgy közönyösen vett — dolog, nagyon is komoly következményekkel jár, — azért tehát a törvényt meg kell tartani s lapunknak minden erre vonatkozó figyelmeztetését pontosan kell követni, — mert az ellenkező eljárás ugyancsak megboszulja magát.

Különbön nem is értem, hogy ahol a dohánykórókat nem szándékoztak téli legetetésre felhasználni: miként maradhattak ott a dohányföldök bevetetlenül, mikor tudvalevőleg a dohány egyik legjobb előveteménye a buzának, s így a dohányföld az őszi vetésre a legalkalmasabb; — nagyon fontos és rendkívüli oknak kellett tehát lenni, hogy a jó gazda, ezt a kitünő buzatermő földet ősire fel ne szántsa.

Daróczi Vilmos.

Az orsz. magy. gazdasági egyesület köréből.

Mult hó 27.-én délután 4 órakor tartotta meg az országos magyar gazdasági egyesület évi rendes közgyűlését, gróf Desseffy Aurél elnöklete alatt, a tagok élénk részvétele mellett.

Az elnök gróf, megnyitó beszédében utalt arra, hogy az egyesület a gazdasági egyesületek szövetségének megalakulásával új korszakba lép és erre való tekintettel kéri a tagokat, hogy továbbra is az eddigi buzgalommal viseltessenek a gazdasági ügyek iránt.

Ezután Forster Géza igazgató, bemutatván a módosított alapszabályokat, röviden ismerteti az egyesületnek évi működését. Az egyesület tagjainak száma 3001, ezek között van 200 új tag.

A számvizsgálóbizottság és a választmány jelentését a zárszámadásról, a vagyoni állapotról és kezelésről, valamint a jövő költségvetést is a közgyűlés jóváhagyta.

Időközben megszámlálták a beadott szavazatokat. Alelnökké megválasztották egyhangulag Bethlen Andrást grótot. A számvizsgálóbizottságba Bolla Mihály, Eösz Ferencz, Perczel Ferencz, Lejtényi György és Reusz Henrik választották meg. Igazgató választmányi tagok lettek: Baross Károly, Bolla Mihály, Csillag Gyula, Förster Aurél, Harkányi Károly báró, Kodolányi Antal, Lejtényi György, Luczenbauer Miklós, Makkfalvy Géza, Melczér Gyula, Ottocsa Béla, Renner Gusztáv, Szeitovszky János, gróf Szapáry Gyula, gróf Szapáry István, Szentiványi Zoltán.

Dr Hagara Viktor indítványára, azért a buzgalomért, meilyvel az egyesület elnöke és tisztikara, a gazdasági szövetség szervezését keresztülvitte a közgyűlés ezeknek jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott.

Gróf Desseffy Aurél, Forster Géza és Bujanovics Sándor meghívták ezután Lukács Bélát a párisi világkiállításról való előadásának megtartására.

A kiállítási kormánybiztos érdekes előadásban hívta föl a gazdasági egyesületet, hogy a XIX. század zárkövét képező 1900. évben Párisban rendezendő kiállításon, mely nemzetközi békeünneppel jellegűvé bír, úgy egyáltalában Magyarországot, mint mezőgazdaságunk méltó képviselőjét viseljük szívkön. Ismertette ezután a kiállítás szervezetét és a méltó megjelenések végett tett intézkedéseket.

Az előadást a közgyűlés nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgatta meg és végezetül az előadót élénken megéljenezték.

Irodalom.

„Az országos magyar gazdasági egyesület 1896/7. évi évkönyve.“ Szerkesztette az egyesület tisztikara. Vaskos kötetben számol be az országos m. gazdasági egyesület, a legutóbbi évben kifejtett sokoldalú működéséről, s mindjárt kimondhatjuk, hogy ez az évkönyv kiváló bizonyítéka azon lelkes és ügybuzgó tevékenységnek, melyet az O. M. G. E. és az egyesület élén álló vezérfráterek, a közgazdaság minden terén, éber figyelemmel, igazi lelkiis-

VEGYESEK.

— **A magyar-óvári gazdasági akadémia igazgatójává,** a földmivelési miniszter előterjesztésére, a király *Vörös Sándor* kir. tanácsost, a kolozsmonostori gazd. tanint. igazgatóját nevezte ki, — s az ő helyére egyidejűleg dr. *Szentkirályi Akos*, kolozsmonostori gazd. tanint. rendes tanár lett igazgatóvá kinevezve.

— **Megbízás.** *Hreblay Emil* sárosvármegyei közgazdasági előadó, az ottani mezőgazdasági bizottság referens és a gazdasági egyesület titkárája, ki egyúttal a sárosvármegyei gazdák fogyasztási és értékesítési szövetkezetének igazgatója volt, a földmivelésügyi m. kir. miniszter az újonnan szervezett országos baronfi köztenyésztési felügyelőség vezetésével megbízta, s ezen minőségben a földmivelésügyi miniszterium állattenyésztési főgyóosztályába osztotta be szolgálattételre. Az új felügyelő, f. évi december 1-én foglalja el állását.

— **Örömmel értesültünk,** hogy a kápolnai körzethez tartozó egri káptalani uradalomban intézkedés tétetett a dohány évelőségének kipróbálására, és e célból egy pár sor dohánytőke meghagyatott és földdel beborított, úgy, a mint azt annak idején lapunkban előadtuk. Csak attól tartunk, hogy a jelzett vidéken termelt kerti faj dohány talán gyengébb és kényesebb, minthogy kiteleltethető lenne, — ami egyébiránt éppen nincs kizárva. De mindenesetre szerettük volna, ha az erőteljesebb, kevésbé érzékeny tisztai és debreczeni fajtával is többet tettek volna kísérletet, — amint hogy reméljük is, hogy ez iránti ismételt felhívásunkat a termelő urak nem hagyták figyelmen kívül, s a jövő tavasszal e részben már több felől biztos értesüléseket fogunk nyerni.

— **Törvényjavaslat a mezei munkásokról.** Darányi Ignác földmivelési miniszter, aki oly sok jóakarattal és helyes tapintattal intézi a vezetésére bízott közgazdasági kormányzati ágat, a gazdáközönség régi óhajának tett eleget, midőn — az anynyi bajt és veszedelmet okozott munkáskérdés rendezése céljából — a múlt hó 22-dikén törvényjavaslatot terjesztett be az országgyűléshez „a munkaadók és a mezőgazdasági munkások közötti jogviszonyok szabályozásáról.” Az új törvény arról kíván gondoskodni, hogy a munkaadó és a munkás közötti differenciák egykönnyen elő ne álljanak, s ezeknek felmerülése törvényes intézkedésekkel megelőztessék, a azocialista izgatásoknak és gazdasági munkás strájkoknak lehetőleg eleje vették, s az esetleg mégis felmerülő nézeteltérések és külfömbözetek úgy a gazda, mint a munkás részére, közigazgatási uton, gyorsan nyerjenek elintéztet. A törvényjavaslat főbb intézkedései közül felemlítjük, hogy a gazdasági munkásszerződéseket ezenül mindig irásban, a községi előjárás előtt kell megkötni, — ha az elvállalt munka díja a remélt termés bizonyos hányadrésze szól, akkor a szerződésben a munkabér, valamint a napi élmezés értéke középpontban is megállapítandó, — csakis munkás-igazolvánnyal ellátott munkások szerződethetők, — a szerződés-szegések, a munkások elcsábítása, s munkabér körüli uszóraskodás, stb. szigorú büntetésekkel sújtandók, — a szerződésből származó pereket az elsőfokú közigazgatási hatóság soron kívül

kötelek elintézni, s ugyancsak az első fokú hatóság, a munkásokat karhatalommal is kényszerítheti a munkába állásra, ha pedig nem dolgoznak, az ellenszégülőket 60 napi elzárásra is ítéltethi. Szóval a törvényjavaslat igen sok helyes és czélserű intézkedéseket tartalmaz, s az életből vett gyakorlati viszonyokhoz van alkalmazva, — a mai tarthatatlan helyzet orvosálásához tehát nagyon hozzá fog járulni. — A képviselőház földmivelési bizottsága Bethlen András gróf elnöke alatt, november 29-én tartott ülésében vette tárgyalás alá a fentiekben röviden ismertett törvényjavaslatot. Szily Pongrácz előadó a javaslat rendelkezéseit tüzetesen ismertetvén, Darányi miniszter hangsúlyozta, hogy a jelen törvényjavaslatlal korántsem tekintik megoldottnak a munkáskérdést s hogy a munkások anyagi, szellemi és erkölcsi helyzetének fejlesztése érdekében továbbmenő törvényhozási intézkedések lesznek teendők. Miklós Ödön felszólalása után a törvényjavaslatot általánosságban egyhangulag elfogadta a bizottság és áttért a részletes tárgyalásra, melynek során figyelemreméltó módosítások történtek különösen a 22-ik szakasznál. — A szakasz azon rendelkezéséből, mely szerint a munkaadó kártérítési iránti jogának fentartásával jogosult a munkásszerződést azon munkással szemben felbontani, ki a szerződés megkötése utáni időben a munkaadót, családtagját, intézkedésre vagy felügyelésre jogosult megbízottját tetleg bántalmazta, becsületében sértette — töröltetett a „becsületében” szó. A szakasz azon pontjából pedig, mely szerint a munkaadó jogosult a szerződés felbontására azon munkással szemben, ki a szerződés megkötése utáni időben a munka teljesítésének megkezdése után a munka teljesítésére betegség miatt képtelenné válik — kihagyattak a „betegség miatt” szavak. Az 53. szakasz azon rendelkezéséből, mely szerint, ha a munkabér a termés bizonyos hányadrészeben s vaglyagosan középpontban állapított meg, s a munkások bérüket nem a termés hányadrészeben kívánják megfizettetni, kötelesek ezt a munkahelyen való megjelenésük után a munkaadónak tudomásul adni, — a tudomásra adásra — 24 órai határidő tűzött ki. A 44. §-ban, mely szerint, ha a birtokos személyében változás áll be, a jogutód az elődje által kötött szerződéseket a községi előjárás előtt 8 héttel a munka megkezdése előtt kártérítési kötelezettség nélkül felbonthatja és ugyanily felbontási joguk van a munkásoknak is a munkaadó személyében történt változás okából. — Az 52. szakasz azon rendelkezéséhez, mely szerint, ha a szerződést vagy a törvény rendelkezéseit a munkaadónak intézkedésre jogosult megbízottja szegné meg, a büntetés minden ily esetben a megbízott ellen alkalmazandó, — felejtetett még, hogy „az anyagi kártérítésért azonban mindenkor a munkaadó szavatol.” Az 58. szakasz azon rendelkezésében, mely szerint kihágást követ el s 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó, ki a munkás vagy napzamos kivezetését törvényes alap nélkül kéri, — a büntetés megtoldott 15 napig terjedhető elzárással is, s a szakasz rendelkezése kiterjesztett azokra is, kik a 32. és 56. szakaszokban foglalt tilalmat (az úgynevezett jancsi-bankók tilalmát) megszegi. A törvényjavaslat további szakaszai érdemlegesebb módosítások nélkül lettek elfo-

meretes gondossággal és igen sok esetben derekas eredményteliséggel kifejtettek s amelyért nemcsak a gazdáközönségnek hálájára, de az egész ország közvéleményének teljes elismerésére méltán számot tarthatnak. Az évkönyv tartalma és beosztása 4 főcsoportra oszlik, u. m.; I. A mezőgazdaság érdekeinek országos képviselőre az O. M. G. E. által, II. Az egyesület tevékenysége a gazdasági szakértelem terjesztése körül, III. Az egyesület által rendezett kiállítások, versenyek és vásárok, IV. Az egyesület belétele. — Hogy fogalmat adjunk az egyet sokoldalú működéséről: elégnék tartjuk csak czim szerint felemlíteni azon mozzanatok és tevékenységek, amelyekről az igazgatóság, jelentésében részletesen beszámol; u. m. A mezőgazdaság helyzete. Két év szemtermése. Munkásmozgalmak. Cselédtörvény revíziója. Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége. Portomentesség. A kiegyezés. Európai vámunio. Tözsde-enquette. Czukor kartell. Szesztermelők országos értekezlete. Gyümölcsértékesítő szövetkezetek. Mesterséges borok készítését és forgalomba hozatalát tilalmazó törvény. Peronoszpora elleni kötelező védekezés. Mezőgazdasági termények és czikkék hamisítása. Amerikai lóhere és luczerna. Dohánytermelésünk helyzetének javítása, (a dohánytermelési szakosztálynak a folyó évben tartott ülésén hozott s lapunkban is részletesen ismertett javaslatai, a beváltási rendszer és árszabály tárgyában). Kendertermelés emelése. Vásárok országos rendezése. Vadászati törvény revíziója. Lóértékesítési enquette. Mezőgazdasági statisztika. Feliratok. Gazdasági múzeum és főiskola. Köztelek. Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. Könyvkiadó vállalat, Könyvtár, Gazdasági előadások. Földmivés iskolai alapítványok. Kertészeti tanintézet ösztöndíja. Kálitragvázási kísérletek. Mútragyaközvetítés. Kísérletek Thanatonnal. Földhitelintézeti fajsokla pályázata. Tanulmányutak. Szőlőszeti tanulmányut. Német gazdák kirándulása. — Az 1896. évi július hó 1-től, 1897. évi június hó 30-ig, vagyis 12 hónapon át, elküldetett: írott levél és sürgöny 11.996 db., nyomtatvány és csomag 29.916 db., összesen 41.912 db. Ez a postai forgalom, az egyesület történetében eddig páratlanul áll, — Egy év alatt tartott az egyesület 2 közgyűlést, 9 igazgató-valasztmányi-, 14 különféle szakosztályi-, 46 vegyes bizottsági, tehát összesen 72 ülést, vagyis átlag minden hónapra 6 és minden 5 napra egy ülés esett. A szamvizsgáló bizottság jelentése szerint: az egyesület összes számadásai megvizsgáltattak és rendben találtak. Az egyesület 1896-iki vagyon maradványa volt: 447.924 frt 70 kr. Az egyesületnek a lefolyt évben a tényleges jövedelme volt 69.757 frt 24 kr., tényleges kiadása pedig 70.896 frt 97 kr., vagyis tullepésként mutatkozik 1139 frt 73 kr. Az 1898. évi költségvetés 158.761 frt 40 kr. bevétellel és 157.561 frt 56 kr. kiadással lett előirányozva. Az egyesület tagjainak összes száma 2940. Végül az évkönyv közli a gazdasági előadásokat, az alapszabályokat, ügyrendet, a tisztikar és különféle bizottságok névsorát. Az évkönyvet az egyesület tagjai ingyen kapják. Bolti ára 1 frt.

gadva s így fognak már legközelebb az országgyűlés elé terjesztetni.

— **A gazdasági egyesületek országos szövetsége.** Az új gazda-társadalmi központ november 29.-én tartotta első közgyűlését a Köztelken, gróf Dessewffy Aurél elnökelete alatt, aki megnyitó beszédében vázolta a szövetség létesítésének szükségességét és azon feladatokat, amelyek a jövőben a szövetség előtt állanak. Így különösen a szövetkezeti működés megindítását tüzte ki a legközelebbi jövő programmjául. A szövetség tagjainak előterjesztései közül a bihar-nyitrai gazdasági egyesület indítványai keltek nagyobb vitát. A nyitrai gazdasági egyesület előterjesztésére kimondta a szövetségi nagygyűlés, hogy a kiegyezés keretében állategészségügyi egyezmény megkötését szükségesnek tartja. Továbbá, hogy szarvasmarha-kivitelünk akadálytalan lebonyolítása céljából több helyen, első sorban azonban Pozsonyban kiviteli piac létesítését szükségesnek tartja és ez ügyben a földmívelésügyi m. kir. miniszterhez indokolt feliratot fog intézni. Az országos sörárpa benutatók eszméjét ugyancsak magáévá teszi a nagygyűlés, egyáltalán azonban a sörárpa-vásárok eszméjét sem ejti el. A terményeknek kölcsönzáló gyanánt való lekötése tárgyában benyújtott indítvány felett hosszabb vita fejlődött és végül elhatározták, hogy ezen kérdés az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági szakosztályába utaltassék tanulmányozás végett, a közraktári ügy szervezésének kérdésével együtt. A bihar-nyitrai gazdasági egyesület a sertésvesz elleni védő ojtások ügyében terjeszt elő javaslatot, melyet a nagygyűlés elfogadott. A nyitrai gazdasági egyesület előterjesztésére feliratot intéz a nagygyűlés a tudóvesszettel sújtott megyék állatkivitele lehetővé tétele érdekében a földmívelésügyi miniszterhez, továbbá a szesztermeléshez szükséges nyers termények kedvezményes szállíthatására iránt a kereskedelmügyi miniszterhez. Ezután Förster Géza javaslatára került a sor az aratási munkásmozgalmak megállítására tárgyában. A vita eredménye az a határozat, hogy a vidéki gazdasági egyesületek felszólíttatnak a gazdasági szervezetésére a munkásmozgalmakkal szemben, valamint az, hogy úgy a honvédelmi minisztert, mint a földmívelésügyi minisztert felkérjük, hogy a katonaság az aratási munkálatok alkalmával a munkás erő pótlása céljából készen tartassék. Lázár L. Pál műegyetemi tanár javaslatát a gazdasági főiskola felállítására tárgyában a nagygyűlés elfogadja és elhatározza, hogy kivanatosnak tartja, hogy vagy egy önálló mezőgazdasági iskola állíttassék fel, vagy pedig a műegyetemmel kapcsolatban szerveztessék egy mezőgazdasági szakosztály. Ugyancsak egyhangulag elfogadta a nagygyűlés ifj. Sporzon Pál, a debreczeni gazdasági tanintézet tanárának előterjesztését, a gépversenyeinek rendezésének országos szervezése tárgyában. Ezután Rubinek Gyula, a szövetség titkárja a kartelektről tartott előadást, a melynek kapcsán határozati javaslatot terjesztett be. Az ezen kérdés felett felmerült vita eredményeképp kimondja a nagygyűlés szükségességét

annak, hogy a kartelek törvényhozási intézkedésekkel közigazgatási ellenőrzés alá helyeztessenek. Végül a nyitrai gazdasági egyesületnek két indítványa került sorra, az egyik a komlótermelés előmozdítása tárgyában, melyet a nagygyűlés magáévá tett, a másik pedig a gazdáknak adandó viteldíjkezdmény tárgyában, a melyet a nagygyűlés az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági szakosztályához utalt.

— **A dohány műtrágyázási kísérletek eredményéről** Réti János gazdasági tanintézeti tanár egy tanulmányt irt és közölt a „Köztelek”-ben, s összefoglalva az országos növénytani kísérleti állomás 1896 évi jelentésében foglalt adatokat, ezek alapján azon végkövetkeztetéseket konstatálja, hogy a műtrágyázott parcellák (holdak) többet termeltek, mint a trágyázatlanok. Abszolút véve, legnagyobb termés éretett el a folyékony trágya után, utána következik a szuperfoszfát. — A múlt évi dohányműtrágyázási kísérletek rezultátumát fogadhatjuk el, azon beigazolt tényeket, 1., hogy elegendes a dohánynak egyféle műtrágyát adni; 2. hogy a szuperfoszfát a legtöbb esetben bevált, tehát első sorban is ezt lehet ajánlani a dohánytermelőnek; 3. a szuperfoszfát, chilisalétrom és kén-savas káli műtrágya együttesen alkalmazva sem volt oly sikeres, mint a szuperfoszfát egymagában, vagy chilisalétrommal együtt, — és végül hogy 4. a chilisalétromnak vagy kén-savaskálinak nagyobb hasznát csak homokon látjuk. Televényes, jól trágyázott talajban kisebb hatást várhatunk a műtrágyáktól, itt inkább a minőségre kell hatni s azt el is érjük. Televényesegény földben előnnyel alkalmazható minden lényegűs trágya, pl. chilisalétrom. Ajánlatos volna, ha jövő évben a mésztrágya is felvétetnék az összehasonlító kísérletek közé.

— **Az istállótrágya akolszerű kezelése.** Egy németországi gazdasági folyóirat joggal utal ama nagy lényvesztésekre, melyet a most szokott módon kezelt trágya szenved. Még a czemertezett trágyalé-kutakkal ellátott és folytonosan locsolt trágyatelepek sem szenvednek e részben kivételt. Csakis a levegő teljes elzárása és a trágyának erős letiprása óvhat meg a vesztéstől. A gazdák már rég tudják, hogy az egy esztendőn át istállóban lévő juhrágya is mennyire erőteljes és tartós hatású. Miért ne tegyünk éppen úgy a marhatrágyával is? Az igaz, hogy a marhák alább aljazó kell, de kitűnő trágyát nyerünk, ha a marhák alól 2—3 hónapig ki nem hordjuk; csakis emelhető jászlak és széles kapunyílásokra van szükség, hogy a szekerekkel az istállóba hatóhassunk. Hogy az ilyen mélyített istállóban meggyűrt trágya sokkal értékesebb, mint a telepen kezelt: azt az angol gazdák már rég kipróbálták. Kísérletük szerint a buzatermés 15—20%-al nagyobb az ekként kezelt trágya után, mint a teleptrágya után. Éppen így van egyéb terményekkel is. Ezért kiált föl dr. Eisbein, egy e tárgyban irt röpiratában ekként: Fogadjuk el a mélyített ólakat. El a trágyatelepekkel, a hügya-tányok és szivattyúkkal!

— **Franciaországban,** a napokban közölt hivatalos kimutatás szerint, a folyó év első felében 192 millió frank (mintegy 95

millio forint) ára mindenféle dohánygyártmányt füstöltek el. A francia dohányjövédéknek se lehet oka, gyártmányainak kelendősege ellen panaszkodni.

— **Az öreg pipás.** A napokban halt meg Gégény községben Vas József földmives, aki a környéken a legöregebb ember volt. Vas József még a múlt században, 1794-ben született s így 103 évet élt. Világ életében nagyon józan ember volt s szesz italokat alig ivott. Ellenben sokat pipázott s szentül meg volt győződve arról, hogy a pips tartotta benne a lelket.

— **Az állami gazdaságokban eladó állatok és termények.** A magyaróvári m. kir. gazdasági akadémiánál: Mjesbach-simmenthali bika $1\frac{1}{2}$ é. 200 frt. 2 drb. — A kesztelyi m. kir. gazdasági tanintézetnél: Állatok: Mangalica kan $1\frac{1}{2}$ éves 1 drb., $\frac{3}{4}$ éves 2 drb., kocsa $\frac{1}{4}$ éves 10 drb., Fekete Langshan kacska 12 drb., tyúk 40 drb. Termények: Buza 2-11 mm., Rózsa 66 mm., árpa 8 mm. — A kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézetnél: Állatok: $1\frac{1}{2}$ -2 éves tenyészképes nővendék pinzgauzi bika á. 150 frt. 3 dr., Világos Brahma fajbaromfi 30 drb., Langshan 30 drb., Plymouth-Rocks 30 drb., Pekingi kácska 6 drb., törzsenként 6 frtjával. Megjegyeztetik, hogy fenti árba a csomagolási és szállítási költségek nincsenek bele számítva. — Az adai m. kir. földmivésiskolánál: Állatok: Magyar fajta 3 éves bika 1 drb., mustra tehén 2 drb. Az algyógyi m. kir. földmivésiskolánál: — Állatok: 2 éves bikaborjú 7 drb., Mustra juh 50 drb. Termények: Löh:remag 15 mm., Luczernamag 2 mm., Aszalt szilva 20 mm., Almabor 25 hl. — A lugosi m. kir. földmivésiskolánál: Állatok: $1\frac{3}{4}$ éves cigája kos 5 drb., Egyéves hizó ürü 45 drb., Öreg mustra anyajuh 11 drb.

— **A kőbányai sertésszállás.** A kőbányai sertésszállások állategészségügyi felügyeletét a kormány 1893-ban államosította. A sertésvesz óta Kőbányán úgy az állomány mint a forgalom nagy mértékben csökkent, — ugyanis 1892-ben 160,000, 1893-ban 170,000, 1894-ben 175,000, 1896-ban pedig csak 15,000, az ideig 25,000 sertés volt. A forgalom 1894-ben 913,242 darab volt, tavaly pedig csak 133,543 darab.

Szerkesztői üzenetek.

„Nemo”-nak. Haehnel Ferenc nyírabatori dohány-beváltóhivatali kezelő úr által felkértünk annak kijelentésére, hogy a Mann József nyiregyházi dohánybeváltó felügyelő úr jubileumi ünnepélye alkalmával tartott felkötésöntőjében, a tisztviselőkre vonatkozólag felhozott virágos hasonlatokat ő nem mondotta, — a jubileumi ünnepélyről hozának beküldött és más számunkban közölt tudósítás tehát e részben téves volt.

Terménycsarnoknak. Miskolcon. A postán valahol eltévedt reklamázt zámat elküldöttük.

Krammer Sámuel úrnak, Tápó-Györgyén. A köszönettel lett 6 frttal, előfizetése a jövő év június végéig lett megújítva.

Baksay Zoltán úrnak, Nyír-Bogáton, Feller József úrnak, Mező-Peterden, Föhn Sámuel úrnak, Mesező-Pályán, Niházy László úrnak, H.-Szt. Andrásán, és Simitka Endre úrnak, Nyiregyházián: A második félévi előfizetési díjat köszönettel megkaptuk.

Alkalmazást nyer

egy jó magaviseletű fiatal ember, aki legalább is irni, olvasni tud, s a dohánykezelés körül némi jártassággal bír. Olyanok, akik dohánytermeléssel gyakorlatilag foglalkoztak, előnyben részesülnek. A feltételek megtudhatók és jelentkezhetni a „Magyar dohánykereskedelmi részvénytársaság“-nál, (Budapest, V. ker., Bálvány-utca 10. szám alatt) vagy pedig e lap kiadóhivatalában (Budapest, VI., Podmaniczky-utca 1. szám).

1-3

Az országos gépész-egyesület
a gépészet minden ágában
kellőleg szakavatott

gépészeket

minden időben díjtalanul
elhelyez
Budapest, VIII., Nap-utca 19. szám.

Dohányzsinórok

és

báلكötelek,

géphevederek, tömlők,
szővő-fonál, szákmadzag,
tisztító-kócs és kender,
juteárak, borszűrő-zsák,
elsőrendű dupla vitorla-
vászonból készült kezelési
zsákok,

vizmentes takarók és ponyvák
és
egyéb gazdasági cikkek

a legelőidőbb kiszolgálás mellett

gyári áron kaphatók

BERGER TESTVÉREK

juteárak és zsákok gyári raktárában

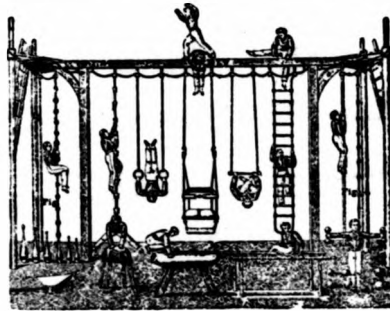
Budapest, V., Árpád utca 12. szám.

Az osztrák-magyar kenderfonó és zsinog-
gyárak gyártmányai központi raktárának
elárúsítása.

A szegedi kenderfonógyár részvénytársaság
magyarországi vezérképviselete és főraktára.

4-

Sürgőnyezim:
„KÖTÉLGYÁR“
Budapest.

TELEFON :
62-13.

Legjobb és legmegbízhatóbb minőségű

lópokróczokat

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyártó cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda: VII., Károly-körút 7. sz.

Továbbá: magyar bácskai kenderből készült
gazdasági kötélárút,

valamint: kocsizó lóhálók, szánhálók, gabonazsákok, vízhatlan ponyvák,
kender, esepü, vászontömlők, itató- és tűzivedrek, **torna-eszközök,**
cocus futószőnyegek és lábtörlők, ruhaszáritó kötelek. — Lawn-tennis
hálók, fogolyhálók stb. e szakmába vágó árukat a legjutányosabb eredeti
gyári áron.

Képes arjegyzék kivanatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések
pontosan eszközöltetnek.

23-24

A „Magyar Dohányujság“

és valamennyi hirdetési irodában. — A hirdetések a legjutányosabban, s többszöri közlés ese-
tén kedvezményes áron számíttatnak.

részére hirdetések felvé-
tetnek a lap kiadóhivata-
lában: Budapest, VI., ker.,
Podmanitzky-utca 1. sz.